

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.11>

УДК 657

*О. М. Кібік,
д. е. н., професор,
завідувач кафедри економіки та менеджменту,
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-578X>*

*С. В. Візіренко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8163-7411>*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

*O. Kibik,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economics
and Management, National University "Odesa Law Academy"
S. Vizirenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and
Auditing, National University "Odesa Law Academy"*

PROBLEMS AND PROSPECTS FOR IMPLEMENTING INTERNATIONAL AUDITING STANDARDS

У статті проаналізовано проблемні аспекти застосування Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ) в Україні, зокрема складності, що виникають при їх впровадженні та підтримці малими аудиторськими фірмами та аудиторами-практиками. Ідентифіковано конкретні проблеми за категоріями стандартів (МСА, МСЗО, МСЗНВ, МССП, МСКЯ), включаючи оцінку ризиків шахрайства, залежність від управлінського персоналу, суб'єктивність оцінок, відсутність чітких критеріїв та складності у впровадженні контролю якості. Запропоновано шляхи вдосконалення застосування міжнародних стандартів, серед яких: гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами, підвищення рівня професійної підготовки та кваліфікації аудиторів, посилення контролю за дотриманням стандартів та підвищення відповідальності за неякісний аудит, а також створення сприятливих умов для провадження та підтримки систем контролю якості.

The article reviews and describes the structure and content of the main categories of International Standards developed by the International Auditing and Assurance Standards Board. It is summarized that ISAS standards are very extensive, contain many details, and require a deep understanding for proper application. This creates difficulties for small audit firms and practicing auditors. The implementation and maintenance of an effective quality control system requires significant financial and time resources, which can be burdensome for small firms. Despite their universality, some provisions of the standards may need to be adapted to the specifics of Ukrainian legislation, the economic situation, and professional culture.

Identified problem areas (by standard category): the complexity of assessing the risks of fraud and abuse; the auditor's dependence on management personnel when obtaining information; the subjectivity of materiality assessment and the limited scope of procedures; lack of clear criteria for assessing the compliance of the subject matter with established criteria; insufficient understanding of the role

and responsibilities of the auditor when providing related services; complexity of implementing and monitoring the effectiveness of quality control systems in small firms.

Based on the results of the study, we conclude that improving the quality of auditing and ensuring confidence in financial reporting are key factors for Ukraine's stable economic development. Effective application of international auditing standards is a prerequisite for achieving this goal. The implementation of the proposed improvements, which include raising the level of professional training for auditors, strengthening control over compliance with international standards, creating favorable conditions for the introduction of quality control systems, and harmonizing national legislation, will significantly improve the quality of audit services in Ukraine, strengthen investor confidence, and ensure stable economic development. It is important to consolidate the efforts of the state, professional organizations, audit firms, and auditors towards achieving this common goal. Only through joint efforts is it possible to create an effective audit system that will meet today's requirements and contribute to the development of Ukraine's economy.

Ключові слова: *аудит, аудитор, аудиторська перевірка, професійний бухгалтер, Міжнародні стандарти аудиту, Міжнародні стандарти завдань з огляду, Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості, Міжнародні стандарти супутніх послуг, Міжнародні стандарти контролю якості.*

Keywords: *audit, auditor, audit, professional accountant, International Standards on Auditing, International Standards on Review Engagements, International Standards on Assurance Engagements, International Standards on Related Services, International Standards on Quality Control.*

Постановка проблеми. Виконання завдань з аудиту, огляду та інших послуг з надання впевненості регулюються стандартами, розробленими

Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ). Однак, національне законодавство має пріоритет, і аудитори зобов'язані дотримуватися його вимог. Якщо національні правила суперечать стандартам РМСАНВ, звіт не може вважатися відповідним. Професійний бухгалтер/аудитор може стверджувати про відповідність своєї роботи стандартам РМСАНВ лише в тому випадку, якщо він повністю виконав усі вимоги відповідних Міжнародних стандартів, виданих РМСАНВ згідно з встановленим порядком.

Консалтингові послуги, особливо аудит, відіграють важливу роль у регулюванні сучасного бізнесу. Ринок аудиторських послуг в Україні представлений широким спектром суб'єктів – від приватних підприємців до філій великих міжнародних компаній. Це вимагає наявності висококваліфікованих фахівців, здатних проводити аудит та надавати супутні послуги відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту та інших видів завдань з надання впевненості.

Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг формують єдині базові вимоги до здійснення аудиторської діяльності, сприяють гармонізації національних практик аудиту. Їх дотримання є свідченням якості здійснених аудиторських процедур і критеріями оцінки виконаної аудиторами роботи.

Важливим аспектом імплементації Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду та інших завдань з надання впевненості в Україні є створення науково-практичних коментарів та роз'яснень. Ця проблема назріла вже давно, але досі не вирішена. Такі коментарі необхідні для практичного застосування міжнародних стандартів з урахуванням національних особливостей та впливу інших законодавчих актів України [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням аспектів застосування міжнародних стандартів аудиту на практиці аудиторами досліджує значна кількість науковців. Зокрема, М.І. Бондар, Н.М. Проскуріна, І.М. Назаренко, А.І. Мілька, В.Я. Плаксієнко,

О.В. Артюх-Пасюта, М.О. Любимов, С.В. Скрипник, І.В. Шепель, С.М. Гончарук та інші. Проте питання аналізу методики та практики застосування міжнародних стандартів аудиту на практиці вимагають додаткових досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Розглянути та охарактеризувати структуру та зміст основних категорій Міжнародних стандартів, розроблених Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості. Визначити проблемні аспекти, що ускладнюють ефективне застосування Міжнародних стандартів РМСАНВ в Україні та запропонувати шляхи вдосконалення застосування Міжнародних стандартів РМСАНВ на практиці в Україні для підвищення якості аудиторських послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основна мета Ради з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості – створення Міжнародних стандартів, які б використовувалися по всьому світу. Члени РМСАНВ, діючи в інтересах суспільства та всієї бухгалтерської спільноти, можуть відрізнятися у своїх поглядах від практики, що склалася в їхній країні чи компанії, або ж від точок зору організацій, що їх рекомендували до складу РМСАНВ.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» Міжнародні стандарти аудиту – це сукупність професійних стандартів, що встановлюють правила надання аудиторських послуг і розкривають питання етики та контролю якості (управління якістю), які визначені міжнародними стандартами контролю якості (управління якістю), аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, прийнятими Радою з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості, а також Міжнародним кодексом етики, прийнятим Радою з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів, які оприлюднені Міжнародною федерацією бухгалтерів [2].

Згідно зі статтею 13 Закону аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності проводять аудиторську діяльність відповідно до міжнародних стандартів аудиту.

Структура стандартів, виданих Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (Рис.1).

Рис.1. Структура стандартів, виданих Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості

Джерело: сформовано на основі [3].

1. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) застосовують під час аудиту історичної фінансової інформації, які розроблені для перевірки фінансової звітності незалежним аудитором. При використанні МСА для перевірки іншої фінансової інформації їх необхідно адаптувати до конкретних обставин. Інформацію про статус МСА подано в МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту», який визначає загальну відповідальність незалежного аудитора під час перевірки фінансової звітності згідно з МСА, цілі аудитора, характер і обсяг аудиту, необхідні для досягнення цих цілей. Також стандарт

описує сферу застосування, статус, структуру МСА та містить вимоги до аудитора, включаючи обов'язок дотримуватися МСА [3].

МСА розроблені для перевірки фінансової звітності. При застосуванні до перевірок іншої фінансової інформації їх необхідно адаптувати. МСА не враховують відповідальність, передбачену законодавством чи іншими документами.

Отже, аудитор повинен самостійно забезпечити дотримання всіх правових, нормативних і професійних зобов'язань.

Аудит має на меті підвищення довіри користувачів до фінансової звітності шляхом надання незалежного висновку про її відповідність застосовним стандартам. Проведення аудиту згідно з МСА та етичними вимогами дозволяє аудитору зробити такий висновок. Згідно з МСА для формування аудиторської думки аудитор повинен отримати обґрунтовану впевненість, що фінансова звітність не містить суттєвих помилок або шахрайства. Обґрунтована впевненість означає високий, але не абсолютний рівень впевненості, що досягається шляхом отримання достатньої кількості переконливих аудиторських доказів. При цьому важливо враховувати, що аудит має певні обмеження.

При проведенні аудиту фінансової звітності аудитор має дві основні цілі:

- отримати обґрунтовану впевненість у відсутності суттєвих викривлень, щоб надати висновок щодо відповідності звітності застосовним стандартам;
- підготувати звіт про фінансову звітність та надати необхідну інформацію відповідно до вимог МСА.

Якщо не вдається отримати обґрунтовану впевненість, і звичайна думка із застереженнями не є достатньою, МСА зобов'язують аудитора відмовитися від висловлення думки або від завдання, якщо це дозволяє нормативно-законодавча база.

2. Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО) застосовують під час огляду історичної фінансової інформації. Міжнародний стандарт завдань з

огляду 2400 «Завдання з огляду історичної фінансової звітності» розглядає обов'язки професійного бухгалтера при огляді фінансової звітності, за умови, що він не є її аудитором та вимоги до форми та змісту звіту за результатами огляду.

Огляд фінансової звітності – це процедура з метою надання обмеженої впевненості щодо її достовірності. Під час огляду, професійний бухгалтер формулює висновок, щоб підвищити довіру до фінансової звітності, складеної відповідно до застосовних вимог. Висновок базується на обмеженій впевненості та включає опис виконаних процедур. Для отримання висновку, бухгалтер звертається із запитом та виконує аналітичні процедури, щоб отримати достатні докази. Якщо бухгалтер виявляє обставини, що ставлять під сумнів достовірність фінансової звітності, він розробляє та виконує додаткові процедури, які на його думку є необхідними за даних обставин, щоб дійти висновку щодо фінансової звітності відповідно до МСЗО. У цьому стандарті викладено цілі практикуючого фахівця при дотриманні МСЗО, що створюють контекст, в якому викладено вимоги МСЗО та допомагають йому в розумінні того, чого слід досягти при виконанні завдання з огляду [4].

При огляді фінансової звітності професійний бухгалтер зобов'язаний дотримуватися не лише вимог МСЗО, але й вимог законодавчих та нормативних актів. У випадку розбіжностей, пріоритет мають законодавчі вимоги, і саме бухгалтер несе відповідальність за їх дотримання. МСЗО може бути корисним у таких ситуаціях, але відповідальність за виконання вимог законодавства залишається за бухгалтером.

Міжнародним стандартом завдань з огляду 2410 «Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання» визначено професійну відповідальність аудитора при огляді проміжної фінансової інформації компанії. Стандарт також встановлює вимоги до форми та змісту звіту за результатами огляду. Відповідно до стандарту, проміжна фінансова інформація – це інформація,

що відповідає застосовним стандартам фінансової звітності та включає повний або скорочений комплект фінансової звітності за період, менший за рік. Аудитор, який проводить огляд проміжної фінансової інформації, зобов'язаний дотримуватися МСЗО. Оскільки аудитор, який перевіряє річну звітність, вже має знання про компанію та її внутрішній контроль, він оновлює цю інформацію за допомогою запитів під час огляду, що дозволяє йому визначити, які запити та процедури огляду необхідно застосувати. Якщо ж огляд проміжної фінансової інформації виконує фахівець, який не є аудитором компанії, він діє відповідно до МСЗО 2400 «Завдання з огляду історичної фінансової звітності». Оскільки такий фахівець не має попередніх знань про компанію, він повинен провести додаткові запити та процедури для досягнення мети огляду. Цей стандарт стосується огляду проміжної фінансової інформації аудитором компанії. У випадках, коли аудитор компанії приймає завдання з огляду іншої фінансової інформації, яка не є проміжною, відповідно до МСЗО слід застосовувати з урахуванням конкретних обставин. [4].

3. Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості (МСЗНВ), застосовні до всіх завдань з надання впевненості: 3000 (переглянутий) «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації», 3400–3699 Стандарти для спеціалізованих сфер: 3400 «Перевірка прогностичної фінансової інформації», 3402 «Звіти з надання впевненості щодо заходів контролю в організації, що надає послуги» та ін. [4].

Міжнародний стандарт завдань з надання впевненості 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації» (МСЗНВ) регулює завдання з надання впевненості, що відрізняються від аудиту чи огляду історичної фінансової інформації та проводяться відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА) та Міжнародних стандартів завдань з огляду (МСЗО).

Завдання з надання впевненості поділяються на два види:

- завдання з підтвердження: оцінка або вимірювання предмета завдання на відповідність критеріям проводить інша сторона, а не професійний бухгалтер;
- завдання з безпосереднього вивчення: оцінка або вимірювання предмета завдання на відповідність критеріям проводить безпосередньо професійний бухгалтер.

Стандарт містить вимоги, настанови та роз'яснення для завдань з підтвердження, що забезпечують обґрунтовану або обмежену впевненість. Він також може застосовуватися до завдань з безпосереднього вивчення, за умови адаптації до конкретних обставин.

Забезпечення контролю якості та дотримання етичних принципів, включаючи незалежність, є ключовими для якісного надання послуг з надання впевненості.

Не всі завдання, які виконують професійні бухгалтери, є завданнями з надання впевненості. МСЗНВ не застосовується до таких завдань, як:

- завдання, що регулюються Міжнародними стандартами супутніх послуг (МССП), наприклад, виконання узгоджених процедур або компіляція інформації;
- підготовка податкових декларацій без надання висновку з наданням впевненості;
- консультаційні послуги, наприклад, управлінський або податковий консалтинг.

Якщо завдання з надання впевненості, що регулюється МСЗНВ є частиною більшого проєкту, то стандарт застосовується лише до тієї частини, яка стосується надання впевненості.

Міжнародний стандарт з надання впевненості 3400 «Перевірка прогностної фінансової інформації» визначає вимоги та надає рекомендації щодо завдань з перевірки прогностної фінансової інформації, включаючи оцінку обґрунтованості найкращих оцінок та гіпотетичних припущень.

Важливо, що цей МСЗНВ не застосовується до перевірки загальних прогнозів, висловлених під час обговорень з керівництвом або при аналізі річної звітності, хоча деякі описані процедури можуть бути корисними. Під час перевірки прогнозної фінансової інформації аудитор повинен отримати достатньо доказів для підтвердження:

- обґрунтованості припущень керівництва щодо найкращих оцінок;
- належної підготовки прогнозної фінансової інформації на основі цих припущень;
- належного подання прогнозної інформації та розкриття всіх суттєвих припущень (з чітким зазначенням їхнього типу: найкраща оцінка чи гіпотетичне припущення);
- підготовки прогнозної інформації на тій самій основі, що й фінансова звітність за попередні роки (з використанням відповідних принципів обліку) [4].

На відміну від аудиту історичної фінансової інформації, докази, що підтверджують припущення, використані для прогнозної інформації, зазвичай мають спекулятивний характер та орієнтовані на майбутнє. Тому аудитор не може гарантувати, що результати, представлені в прогнозній інформації, обов'язково будуть досягнуті.

Через особливості доступних доказів, аудитору складно отримати достатню впевненість для висловлення позитивної думки про відсутність суттєвих помилок в припущеннях. Згідно з цим МСЗНВ, аудитор надає лише помірний рівень впевненості щодо обґрунтованості припущень керівництва. Однак, якщо аудитор отримав достатньо впевненості, він може висловити позитивну думку щодо цих припущень.

Перед тим, як погодитися на перевірку прогнозної фінансової інформації, аудитор оцінює наступні фактори:

- призначення прогнозної інформації та її використання;
- коло осіб, для яких призначена ця інформація (загальне чи обмежене);

- тип припущень, на яких базується інформація (найкращі оцінки чи гіпотетичні припущення);
- перелік елементів, включених до прогнозової інформації;
- період, який охоплює прогнозна інформація.

Аудитор не повинен погоджуватися на виконання завдання, або повинен відмовитися від нього, якщо припущення, на його думку, є явно нереалістичними або прогнозна інформація не відповідає своєму призначенню.

Міжнародний стандарт завдань з надання впевненості (МСЗНВ) 3402 «Звіти з надання впевненості щодо заходів контролю в організації, що надає послуги» регулює завдання, коли професійний бухгалтер надає звіт про систему контролю в організації, що обслуговує інші компанії (користувачі), для використання цими компаніями та їх аудиторами. Звіт може бути корисним для оцінки внутрішнього контролю користувачів, особливо в частині, що впливає на фінансову звітність. Цей МСЗНВ доповнює МСА 402, оскільки звіти, складені згідно з ним, можуть бути корисними доказами для аудиту (відповідно до МСА 402).

Важливо, що МСЗНВ розглядає лише завдання з надання обґрунтованої впевненості та відноситься до типу завдань з підтвердження та застосовується лише тоді, коли організація, яка надає послуги, відповідає за належне функціонування системи контролю [4].

МСЗНВ не регулює:

- надання звіту лише про те, як працюють заходи контролю в організації, що надає послуги;
- надання звіту про заходи контролю, які не стосуються конкретних послуг, а впливають на інші аспекти діяльності користувачів.

Крім звіту про заходи контролю, аудитора організації, що надає послуги, можуть залучати до інших видів звітів, які не охоплюються цим МСЗНВ, зокрема:

- звіт про операції або залишки на рахунках користувача послуг, які утримуються організацією, що надає послуги;
- звіт про виконання узгоджених процедур щодо заходів контролю в організації, що надає послуги.

4. Міжнародні стандарти супутніх послуг (МССП): 4400 «Завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації», 4410 (переглянутий) «Завдання з компіляції інформації». Міжнародний стандарт супутніх послуг (МССП) визначає професійну відповідальність аудитора при виконанні завдання з узгоджених процедур щодо фінансової інформації, а також встановлює вимоги до форми та змісту звіту. Хоча цей МССП призначений для фінансової інформації, його настанови можуть бути корисними і для завдань з нефінансовою інформацією, за умови, що аудитор має відповідні знання та існують обґрунтовані критерії для оцінки результатів. При застосуванні цього МССП аудитор також може використовувати рекомендації Міжнародних стандартів аудиту (МСА) [4].

Завдання з виконання узгоджених процедур може включати виконання певних дій аудитором щодо окремих статей фінансової інформації (наприклад, дебіторська чи кредиторська заборгованість, операції з пов'язаними сторонами, обсяги продажів та прибуток окремих сегментів компанії) або щодо фінансової звітності. Основна мета завдання з узгоджених процедур полягає у виконанні аудитором конкретних дій, погоджених з компанією та зацікавленими третіми сторонами, і наданні звіту про отримані фактичні результати. Аудитор не висловлює жодної думки щодо впевненості. Натомість, користувачі звіту самостійно оцінюють процедури та результати, представлені у звіті, і роблять власні висновки на основі цієї інформації. Звіт надається лише тим сторонам, які погодили процедури.

5. Міжнародні стандарти контролю якості (МСКЯ): Міжнародний стандарт контролю якості (МСКЯ) 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і

супутні послуги» визначає відповідальність фірми за створення та підтримку системи контролю якості для аудитів, оглядів фінансової звітності, завдань з надання впевненості та супутніх послуг. МСКЯ слід застосовувати разом з відповідними етичними вимогами. Інші стандарти РМСАНВ, такі як МСА 220, містять додаткові настанови щодо процедур контролю якості, які застосовуються окремими працівниками при виконанні конкретних видів завдань [3].

Система контролю якості складається з політик, які спрямовані на досягнення цілей та процедур для впровадження та контролю дотримання цих політик. Цей стандарт застосовується у всіх фірмах професійних бухгалтерів, що надають послуги з аудиту, огляду фінансової звітності, надання впевненості та супутніх послуг. Конкретні політики та процедури, розроблені фірмою для відповідності МСКЯ, залежать від її розміру, особливостей діяльності та членства у мережі. МСКЯ визначає ціль, яку фірма повинна досягти при впровадженні стандарту, та вимоги, що забезпечують досягнення цієї цілі. Також, стандарт містить рекомендації та пояснювальні матеріали, що допомагають правильно зрозуміти та застосовувати його положення.

Методика та практика застосування міжнародних стандартів аудиту (МСА) є ключовим елементом ефективної системи управління підприємством. Стандарти аудиту встановлюють єдині вимоги до оцінки достовірності фінансової інформації та забезпечують належну якість аудиторських та супутніх послуг. Застосування МСА в Україні підвищує довіру до аудиторських перевірок та сприяє зміцненню системи економічного контролю [6].

Аудит має сприяти більшій проінформованості суспільства про діяльність підприємств, забезпечувати контроль якості, прозорість договірних відносин та результатів завдань з надання впевненості, а також відповідати додатковим вимогам, що висувуються до таких завдань. Важливою є ефективна співпраця між аудиторами та суб'єктами, що

підлягають обов'язковому аудиту, з дотриманням принципів незалежності, об'єктивності та прозорості у визначенні завдань та обов'язків [1].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Стандарти РМСАНВ є дуже об'ємними, містять багато деталей та потребують глибокого розуміння для правильного застосування. Це створює труднощі для невеликих аудиторських фірм та аудиторів-практиків.

Впровадження та підтримка ефективної системи контролю якості вимагає значних фінансових та часових ресурсів, що може бути обтяжливим для невеликих фірм. Недостатня адаптація до національного контексту. Незважаючи на універсальність, деякі положення стандартів можуть потребувати адаптації до особливостей українського законодавства, економічної ситуації та професійної культури.

Отже, можна виділити такі проблемні аспекти (за категоріями стандартів):

- Міжнародні стандарти аудиту (МСА): складність оцінки ризиків шахрайства та зловживань; залежність аудитора від управлінського персоналу при отриманні інформації;
- Міжнародні стандарти завдань з огляду (МСЗО): суб'єктивність оцінки суттєвості та обмежений обсяг процедур;
- Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості (МСЗНВ): відсутність чітких критеріїв оцінки відповідності предмету завдання встановленим критеріям;
- Міжнародні стандарти супутніх послуг (МССП): недостатнє розуміння ролі та відповідальності аудитора при наданні супутніх послуг.
- Міжнародні стандарти контролю якості (МСКЯ): складність впровадження та моніторингу ефективності системи контролю якості у невеликих фірмах.

Шляхи вдосконалення застосування Міжнародних стандартів в Україні:

1. Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами:
 - систематичний перегляд та оновлення національних нормативно-правових актів: проведення регулярного перегляду та оновлення законів, положень та

інших нормативних актів, що регулюють аудиторську діяльність з метою їх приведення у відповідність до МСА;

- врахування міжнародного досвіду при розробці нового законодавства: вивчення та врахування досвіду інших країн при розробці нових законів та нормативних актів, що регулюють аудиторську діяльність;
- забезпечення участі професійних організацій аудиторів у розробці законодавства, що регулює аудиторську діяльність;
- чітке та однозначне визначення термінології: узгодження термінології, яка використовується в національному законодавстві та МСА, для уникнення різночитань та непорозумінь.

2. Підвищення рівня професійної підготовки та кваліфікації аудиторів:

- обов'язкове безперервне професійне навчання: впровадження ефективної та обов'язкової системи безперервного професійного навчання для аудиторів з акцентом на практичному застосуванні МСА та останніх змінах у міжнародному законодавстві;
- залучення провідних експертів та практиків: досвідчених аудиторів, експертів з міжнародних стандартів та представників міжнародних організацій до проведення навчальних заходів та розробки навчальних матеріалів;
- створення онлайн-платформ для навчання та обміну досвідом: розробка онлайн-ресурсів, які б забезпечували доступ аудиторів до актуальної інформації, навчальних матеріалів, нормативних документів та можливості обміну досвідом з колегами;
- стимулювання отримання міжнародних сертифікацій: заохочення аудиторів до отримання міжнародних професійних кваліфікацій, які підтверджують високий рівень знань та практичних навичок.

3. Посилення контролю за дотриманням міжнародних стандартів та підвищення відповідальності за неякісний аудит:

- удосконалення системи зовнішнього контролю якості: підвищення ефективності системи контролю шляхом посилення незалежності, прозорості та об'єктивності контролерів;
- впровадження системи моніторингу якості аудиторських звітів: розробка та впровадження системи, яка б дозволяла відстежувати якість аудиторських звітів та виявляти випадки невідповідності МСА;
- підвищення обізнаності користувачів фінансової звітності: роз'яснення прав та можливостей користувачів фінансової звітності щодо оскарження результатів аудиту та притягнення аудиторів до відповідальності за недостовірні висновки.

4. Створення сприятливих умов для провадження та підтримки систем контролю якості:

- розробка спрощених моделей систем контролю якості для малих фірм: створення адаптованих моделей систем контролю якості, які б враховували розмір та специфіку діяльності малих аудиторських фірм;
- надання методичної підтримки аудиторським фірмам: організація консультацій, семінарів та тренінгів для аудиторських фірм з питань впровадження та підтримки систем контролю якості;
- створення онлайн-інструментів для оцінки відповідності систем контролю якості: розробка онлайн-інструментів, які б дозволяли аудиторським фірмам самостійно оцінювати відповідність своєї системи контролю якості вимогам МСКЯ та виявляти потенційні недоліки;
- заохочення до добровільного впровадження систем контролю якості: створення стимулів для добровільного впровадження систем контролю якості, наприклад, надання переваг при участі у тендерах на проведення аудиту.

Підвищення якості аудиторської діяльності та забезпечення довіри до фінансової звітності є ключовими факторами стабільного економічного розвитку України. Ефективне застосування міжнародних стандартів аудиту є необхідною умовою для досягнення цієї мети. Реалізація запропонованих

шляхів вдосконалення, що охоплюють підвищення рівня професійної підготовки аудиторів, посилення контролю за дотриманням міжнародних стандартів, створення сприятливих умов для впровадження систем контролю якості та гармонізацію національного законодавства, дозволить значно підвищити якість аудиторських послуг в Україні, зміцнити довіру інвесторів та забезпечити стабільний розвиток економіки. Важливою є консолідація зусиль держави, професійних організацій, аудиторських фірм та аудиторів у напрямку досягнення цієї спільної мети. Тільки спільними зусиллями можливо створити ефективну систему аудиту, яка відповідатиме вимогам сьогодення та сприятиме розвитку економіки України.

Література

1. Гончарук С. М. Аудит і завдання з надання впевненості: теоретичні та практичні аспекти. Бізнес Інформ. 2021. №3. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-3_0-pages-113_118.pdf

2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина I. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83_%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0

%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0
%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_20
21_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1
%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86(2).pdf

4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина II. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86(2).pdf)

5. Міжнародні стандарти аудиту : підручник / А. І. Мілька, В. Я. Плаксієнко, О. В. Артюх-Пасюта, М. О. Любимов. Полтава : ПУЕТ, 2024. 438 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/14271/3/353-2189%20%D0%9C%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2C%20%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%BA.pdf>

6. Скрипник С.В., Шепель І.В. Методика і практика застосування міжнародних стандартів аудиту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №19-20 URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19-20_2020/11.pdf

References

1. Honcharuk, S.M. (2021), “Audit and assurance engagements: theoretical and practical aspects”, *Biznes Inform* [Online], vol. 3, available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-3_0-pages-113_118.pdf (Accessed 5 Aug 2025).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “About auditing financial statements and auditing activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (Accessed 2 august 2025).

3. Ministry of Finance of Ukraine (2021), “International standards on quality control, auditing, review, other assurance and related services. Part I”, available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86(2).pdf) (Accessed 2 august 2025).

4. Ministry of Finance of Ukraine (2021), “International standards on quality control, auditing, review, other assurance and related services. Part II”, available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86(2).pdf)

%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E_%D1%8F%D0
%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96__%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0
%B8%D1%82%D1%83__%D0%BE%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1
%83__%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BD%
D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2%D0%BF%
D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D
1%96_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%83%D1%82%D0
%BD%D1%96%D1%85_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0
%B3__%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_20
21_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83__%D1%87%D0%B0%D1%81%D1
%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%86(2).pdf (Accessed 2 august 2025).

5. Mil'ka, A. I. Plaksiienko, V. Ya. Artiukh-Pasiuta, O. V. and Liubymov, M. O. (2024), *Mizhnarodni standarty audytu* [International Auditing Standards: Textbook], PUET, Poltava, Ukraine, available at: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/14271/3/353-2189%20%D0%9C%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2C%20%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BA%D1%81%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%BA.pdf>

6. Skrypnyk, S.V. and Shepel', I.V. (2020), "Methodology and practice of applying international auditing standards", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, [Online], vol. 19-20, available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-3_0-pages-113_118.pdf (Accessed 4 Aug 2025).

Стаття надійшла до редакції 11.08.2025 р.